

ХЕРМАН ХЕСЕ СЪН С ФЛЕЙТА

Превод от немски: Венцеслав Константинов, —

chitanka.info

— Ето — рече моят баща и ми връчи малка костена флейта, — вземи това и когато със свирнята си радваш хората в далечни страни, не забравяй стария си татко. Време е вече да видиш света и да понаучиш нещо. Поръчах тази флейта за теб, защото не вършиш нищо друго — само пееш хубави и приятни песни и жалко би било за дарбата, която бог ти е дал.

Милият ми баща малко разбираше от музика, той беше учен. Мислеше си, че трябва само да духна в хубавата флейта и всичко ще е наред. Не исках да го разочаровам, затуй му благодарих, скътах флейтата и се сбогувах.

Познавах нашата долина само до голямата воденица; след нея започваше светът и той ми хареса много. На ръкава ми бе кацнала уморена пчела и аз я понесох със себе си, та по-късно при първата си почивка да имам пратеник, по когото да предам поздрави в родния край.

Гори и поля ме придружаваха по пътя, а реката тичаше пъргаво с мен; видях, че светът малко се различава от родината. Дървесата и цветята, житните класове и лещаците ме заговаряха, пеех заедно с тях песните им и те ме разбираха, също както у дома; това разбуди пчеличката ми, тя бавно пропълзя до рамото ми, литна и ме обиколи два пъти със сладостното си бръмчене; после се стрелна обратно към родния край.

Тогава от гората излезе девойка с кошница в ръка и широкопола сламена шапка на русата главица.

— Помози бог — рекох аз. — Закъде си тръгнала?

— Да занеса храна на косачите — отвърна тя и закрачи до мен.

— А ти къде отиваш?

— Тръгнал съм по широкия свят, изпрати ме баща ми. Той мисли, че трябва да свиря с флейтата си на хората. Но аз още не умея добре, първо е нужно да се науча.

— Тъй, тъй. А какво всъщност умееш? Човек все трябва да знае нещо.

— Нищо особено. Мога да пея песни.

— Че какви песни?

— Всякакви, виждаш ли, песни за утрото и за вечерта, за всички дървета, животни и цветя. Сега например бих могъл да ти изпея хубава песен за едно момиче, което излиза от гората и носи храна на косачите.

— Наистина ли можеш? Че изпей я тогава!

— Добре, само че как ти е името?

— Бригите.

И тогава запях песента за хубавата Бригите със сламената шапка и за това, което носи в кошницата си, и как цветята се обръщат подире ѝ, а синята поветица от градинската ограда протяга листенца към нея, пях и за всичко друго, което подхождаше тук. Тя слушаше сериозно и каза, че било хубаво. А когато ѝ споменах, че съм гладен, отвори капака на кошницата си и извади парче хляб. Щом го ухапах и продължих усърдно да крача нататък, тя рече:

— Не бива да се яде вървешком. Първо едното, после другото.

Седнахме на тревата и аз изядох хляба, а тя обгърна колене с ръце и ме гледаше.

— Ще ми изпееш ли още нещо? — попита тя, когато свърших.

— Ще ти изпея. Какво да бъде?

— За едно момиче, чийто любим е избягал и то тъгува.

— Не, това не мога. Не зная какво е то, пък и човек не бива толкова да тъжи. Баща ми каза да пея винаги хубави и приятни песни. Ще ти попея за кукувицата или пък за пеперудата.

— А за любовта нищичко ли не знаеш? — попита тя тогава.

— За любовта ли? О, да, та това е най-хубавото нещо на света.

И начаса запях за слънчевия лъч, който обича червените макове и радостно си играе с тях. А също за чинката, която чака своето мъжле и щом то дойде, уплашено отлита. После запях за девойката с кестенявите очи и за младежа, който идва при нея, пее и като дар получава парче хляб; но ето че той вече не иска хляб, иска целувка от девойката, иска да надзърне в кестенявите ѝ очи и пее тъй дълго и безспир, докато тя не запуши устата му с целувка.

Тогавя Бригите се наведе и запуши устата ми с целувка, затвори очи и пак ги отвори, а пък аз надзърнах в тези тъй близки златистокафяви звезди, в които видях себе си и няколко бели полски цветя.

— Светът е тъй хубав — рекох, — имал е право баща ми. А сега ще ти помогна, та да стигнем при твоите косачи.

Поех кошницата и продължихме нататък, стъпките ѝ отекваха ведно с моите, нейната веселост се сливаше с моята, а гората прашчаше хлад откъм планината и нежно шепнеше; никога не бях странствал тъй

доволен. Дълго време пеех бодро, докато най-сетне престанах, поради цялото това изобилие от долини и планини, от треви и листа, от реки и храсталаци, което шумеше и разказваше.

И тогава си помислих: ако можех да разбирам и да пея всички тия хиляди песни по света — на тревите и цветята, на хората и облаците, на буковата гора и на боровата гора, на всички животни, а заедно с това и песните на далечните моря и планини, и тези на звездите и планетите, и ако всичко това можеше да зазвучи и запее вътре в мен едновременно, тогава щях да бъда добрият бог, а всяка нова песен щеше да засияе като звезда на небето.

Но докато си мислех тъй и странно мълчах, понеже никога дотогава подобно нещо не ми бе идвало наум, Бригите се спря и улови дръжката на кошницата.

— Сега трябва да вървя нагоре — каза тя. — На ония ливади са нашите косачи. А ти? Ще дойдеш ли с мене?

— Не, не мога да дойда. Трябва да продължа по широкия свят. Благодаря ти много за хляба, Бригите, и за целувката; ще мисля за тебе.

Тя си взе кошницата с храната, а докато я поемаше, очите ѝ още веднъж се сведоха към мен под тъмната сянка, устните ѝ докоснаха моите и целувката ѝ бе тъй хубава и нежна, че почти се натъжих от такова блаженство. Тогава бързо викнах „сбогом“ и веднага закрачих надолу по пътя.

Момичето бавно се изкачи по хълма. Под надвисналия букак в края на гората то се спря, погледна надолу подир мен, а когато вдигнах ръка и размахвах шапка над главата си, още веднъж ми кимна и тихо като видение изчезна сред буковата сянка.

А пък аз поех мирно по своя път и тънех в мисли, докато не свих край един ъгъл.

Там се издигаше воденица, а край нея във водата имаше ладия. Вътре седеше сам мъж и сякаш чакаше единствено мене, защото щом свалих шапка и прекрачих в ладията при него, тя веднага потегли и се понесе надолу по реката. Стоях в средата на ладията, а мъжът седеше отзад на кормилото. Когато го запитах закъде пътуваме, той вдигна поглед и ме загледа с присвити сиви очи.

— Закъдето искаш — каза той с глух глас. — Надолу по реката и към морето, или към големите градове, избирай! Всичко е мое.

— Всичко е твое? Тогава ти си кралят?

— Може би — рече той. — А ти май си поет, както ми се струва? Тогава изпей ми една попътна песен!

Съвзех се. Беше ми станало страшно от строгия сивоок мъж, а ладията ни плуваше тъй бързо и безшумно надолу по реката. Запах за реката, която носи ладии и отразява слънцето, а край скалистия бряг шуми по-силно и сетне весело завършва своя път.

Лицето на мъжа остана неподвижно, а когато престанах, той кимна леко, сякаш сънуваше. И после, за моя почуда, сам запях, пееше също за реката и за нейния път през долините, песента му бе по-хубава и по-властна от моята, но всичко звучеше другояче.

Реката, която той възпяваше, се спускаше от планините като шеметен разрушител, мрачна и дива; скърцайки със зъби, тя се чувстваше възпирана от водениците, закривана от мостовете, мразеше всяка ладия, която трябваше да носи, а във вълните си и сред дългите зелени водорасли с усмивка люлееше белите тела на удавниците.

Всичко това не ми се понрави и все пак звучеше тъй красиво и тайнствено, че съвсем се обърках и замълчах със свито сърце. Ако беше вярно това, което пееше с глухия си глас този стар, дивен и мъдър певец, тогава всички мои песни бяха просто глупост и лоша детска игра. Тогава светът в основата си не беше добър и светъл като Божието сърце, а тъмен и страдащ, зъл и мрачен, и ако горите шумяха, то беше не от наслада, а от болка.

Плувахме нататък, а сенките се издължаваха и всеки път, щом запяхах, песента ми звучеше по-неясно, а гласът ми ставаше по-тих. И всеки път непознатият певец ми отвърщаше с песен, която правеше света още по-загадъчен и измъчен, а мене — още по-плах и печален.

Душата ми страдаше и аз съжалих, че не бях останал на сушата при цветята или при красивата Бригите. И за да намеря утеха в припадащия здрач, подех пак на висок глас в червената вечерна заря, запях песента за Бригите и нейните целувки.

После се спусна здрачът и аз замлъкнах. Тогава запях мъжът на кормилото, той също пееше за любовта и любовната наслада, за кестеняви и сини очи, за червени влажни устни. И онова, което пееше с тъга над притъмняващата река, беше хубаво и завладяващо, но в песента му любовта също бе станала мрачна и плаха, някаква гибелна

тайна, до която хората се докосваха объркани и наранени в неволята и копнежа си, и с която взаимно се измъчваха и погубваха.

Слушах и се почувствувах тъй уморен и печален, сякаш години вече бях на път и странствах само сред вопли и беди. Усещах как от непознатия постоянно струи към мен и прониква в сърцето ми някакъв безшумен, хладен поток от тъга и душевна боязън.

— Значи не животът е най-висшата и най-красивата цел — викнах най-сетне горко, — а смъртта. Тогава те моля, печални кралю, изпей ми песен за смъртта!

И ето че мъжът на кормилото запя за смъртта и пееше по-хубаво, отколкото бях чувал някога. Но и смъртта не беше най-красивата и най-висшата цел, при нея също нямаше утеха. Смъртта бе живот, а животът бе смърт и те се сплитаха във вечна и бясна любовна борба. И това бе тайнството и смисълът на света. И оттам падаше светлина, която бе в състояние да прослави всяка беда, и оттам падаше сянка, която помрачаваше всяка наслада и всяка красота и ги обгръщаше с мрак. Но из мрака насладата се разгаряше по-съкровено и по-красиво, а любовта запламтяваше по-дълбоко в тази нощ.

Слушах и бях притихнал съвсем, в себе си няхах вече друга воля, освен тази на непознатия. Погледът му почиваше върху мен, кротък и с някаква тъжна доброта, а сивите му очи бяха изпълнени с мъката и красотата на света. Той ми се усмихна, тогава събрах смелост и попросих в неволята си:

— Ах, нека обърнем, моля те! Страх ме е тук в нощта, искам да се върна там, където мога да намеря Бригите, или пък у дома, при баща си.

Мъжът се изправи и посочи в нощта, а неговият фенер ясно освети мършавото му и кораво лице.

— Назад път няма — каза той строго и приветливо. — Човек трябва винаги да върви напред, ако иска да проникне в същината на света. А от девойката с кестенявите очи ти получи вече най-свидното и най-хубавото. И колкото по-далече си от нея, толкова по-свидно и по-хубаво ще става то. Но добре, карай накъдето искаш, ще ти отстъпя мястото си на кормилото!

Бях опечален до смърт и все пак съзирах, че той има право. Изпълнен с носталгия, мислех за Бригите, за родината и за всичко, което беше за мен близко и светло, което бе мое и после загубих. Но

сега исках да заема мястото на непознатия и да хвана кормилото. Тъй трябваше да бъде.

Ето защо безмълвно се изправих и тръгнах към кормилото, а мъжът безмълвно закрачи към мен и когато застанахме един срещу друг, той ме погледна твърдо в лицето и ми даде фенера си.

Но като седнах на кормилото и поставих фенера до себе си, вече бях сам в ладията. Осъзнах това с дълбок трепет. Мъжът бе изчезнал и все пак аз не се уплаших, бях го предчувствал. Струваше ми се, че прекрасният ден на странстване, Бригите, баща ми и родното ми място са били само сън, че аз съм стар и печален човек и че винаги съм пътувал по тая нощна река.

Разбрах, че не бива да викам мъжа, и прозрението на истината ме прониза до мозъка на костите.

За да се уверя в това, което вече предугаждах, наведох се над реката и вдигнах фенера, а от черното водно огледало ме гледаше едно изострено и строго лице със сиви очи, едно старо, посветено в тайни лице, и това бях аз.

И понеже нямаше път назад, поех нататък по тъмната вода в нощта.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.